

Список використаних джерел:

1. Голсуорсі Джон. Сага про Форсайтів [Електронний ресурс] / Джон Голсуорсі. – Режим доступу: <http://javalibre.com.ua/java-book/book/338>
2. Леонович О. А. Страноведение Великобритании: Учебное пособие. – 3-е изд. – М.: КДЦ, 2005. – 256 с.
3. Тугушева М. П. Джон Голсуорси. Жизнь и творчество. – М., «Наука», 1973. – 176 с.
4. Douglas Hunt. The Dolphin Reader. – Boston, Houghton Mifflin Company, 1986. – 1127 p.

Калініна А.О.

студентка,

Вінницький обласний гуманітарно-педагогічний коледж

ВАМПІРСЬКА ТЕМАТИКА В ЛІТЕРАТУРІ ТА КІНЕМАТОГРАФІ: ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО

Масова сучасна культура, кінематограф та паракультура Інтернету широко використовують вампірську тематику [2, с. 19]. Більшість жанрів літератури та кіно у своєму арсеналі мають велику кількість творів, що перетинаються з темою вампірів: від любовного до постапокаліптичного роману, від фантастичного кіно до бойовика та комедії.

Мета дослідження – простеження розвитку вампірського жанру у літературі, опис розвитку образу вампіра у літературі та кінематографі, виділення основних авторів-представників жанру.

Образ вампіра у літературі бере свій початок з фольклору більшості народів світу. Єдиних рис цього міфологічного персонажу не існує, але з плином часу та розвитком літератури з'явився образ, що взяв за основу фольклор та відшліфувався авторськими ідеями письменників та кінематографістів. Етимологія слова «вампір» достеменно не відома, але фольклористи після років досліджень виділили список назв міфологічних істот, що мають схожі, або близькі риси поведінки, рідко, зовнішнього вигляду та способу народження чи виникнення, серед них можемо виділити: вепир (Болгарія), блаутзаугер (Баварія), мармолікай (Греція), ракшасас (Індія), лангсуяр (Малазія), та ін. Слідуючи книзі Гордона Мелтона «Енциклопедія вампірів», у одних народів вампір – істота, що має фізичне тіло та живе завдяки тому, що п'є кров та енергію людей та тварин, у інших – надприродне безтілесне створіння, що харчується життєвими силами та насилає хвороби [3]. Тим не менш, цих загальних та розмитих описів та повір'їв досить, щоб «вампіризм» набув популярності та зайняв міцну позицію у культурі ще тисячоліття тому.

Основною хвилею популярності вампірів стає середина XVIII століття. На цей час припадає початок «вампірського безумства» по всьому світу і починається ця паніка з випадків у реальному житті, що є задокументованими. Художня література не залишилася осторонь. Першим

художнім літературним твором напряду вважається вірш Генріха Огюста Оссенфельда «Вампір», що був написаний 1748 року. Вірш має добре відчутний еротичний підтекст, який супроводжує вампірську тематику і зараз. Слідом за Оссенфельдом свого вампіра створює Дж. Байрон («Огаст Дарвелл»), Дж. Полідорі («Вампір», часто цей твір випадково присвоюють лорду Байрону), О. Дюма («Вампір»), Шерідан Ле Фаню (Кармілла), П. Феваль («La Ville Vampire»), Т. Готьє («Смерть коханця»). Саме ці автори формують класичний образ вампіра, а такі письменники як О. Толстой («Упир», «Сім'я вурдулака»), Е. По («Береника») та Б. Стокер («Дракула») завершують його. Канонічний образ вампіра у художній літературі, не залежно від жанру, характеризують наступні риси, які можуть мати деякі розбіжності через авторське бачення образу:

- Вампір – мрець, що встає з могили вночі, адже сонячне світло його або ослаблює, або знищує.
- Харчується лише кров'ю, не має можливості вживати людську їжу.
- Має блідий колір шкіри та подовжені ікла, після вживання крові колір шкіри стає ближчим до нормального людського відтінку, але ненадовго.
- Вампіри – володарі надприродних сил: можуть загіпнотизувати людину, перетворюватися на летучу мишу або вовка, мають надзвичайну мускульну силу.
- Не відображаються у дзеркалах та часто не можуть зайти до будинку без запрошення хазяїна.
- Бояться: срібла, сонячного світла, часнику, осинових колів та зброї зі свинця та срібла.
- Хрести та свята вода дієві проти вампіра лише у руках віруючої людини.
- Вдень стригой відпочиває у труні з рідною землею (ця риса з'являється під кінець XIX ст.).
- Володіють безсмертям.

Зрештою, література відшліфувала образ немертвого, що п'є кров та зробила його більш елегантним. Варто зазначити, що з плином часу та під впливом фантастичної літератури вампіри отримали свою ієрархію та еволюцію. Якщо раніше такі назви, як: вампір, упир, стригой, гуль, вурдалак – були поняттями фольклорними та тотожними, то на рівні сьогодення розвитку тематики у літературі та кіно ці створіння є щаблями еволюції, які підкоряються вампіру, що є особистістю (у таких випадках література дає основний варіант народження вампіра: інфікування вампіризмом людини, що є свого роду прокляттям), у той час як інші перераховані створіння дуже зрідка мають завдатки інтелекту і є представниками «нижчої нечисті» [1]. Упирі та гулі в основному з'являються у хорорах та бойовиках (як у кіно так і у літературі) так як головна мета стригоя – прохарчуватися. Вампір же у свою чергу, маючи інтелект, часто виступає антагоністом на протиставу протагоністу, який в основному має на меті викрити та знищити вампіра.

Образ вампіра, що бере початок з кінця XIX століття є досить гнучким. Вампірську тематику можна фактично «підлаштувати» під будь який жанр. Таємнича аура, що огортає будь якого представника так званої «вищої нечисті» працює як магніт для усіх героїв художнього твору. Якщо раніше вампір був по інтелекту на рівні з твариною та іноді володів залишками людської пам'яті («Сім'я вурдулака» О. Толстой), то зараз він стає розумнішим, освіченішим та хитрішим за людину. Зовнішня привабливість (якої майже не було у ранніх творах) проявляється все частіше.

Після переходу тематики у кінематограф, образ став змінюватися все яскравіше. Прослідковуючи еволюцію від перших екранізацій, що по праву вважаються класикою («Дракула» 1931р., «Носферату: симфонія жаху» 1922р.) до сучасного кінематографу («В живих залишаться тільки коханці» 2013р., «Інтерв'ю з вампіром» 1994р.) можна з упевненістю сказати, що еротизм відіграє ще більшу роль, ніж під час зародження класичного жанру. Вампіри стали уособленням усіх темних бажань людини: жаги кохання, влади, багатства, вічного життя. Образ вампіра став неприхованим товаром, і чим привабливіший він для людського ока, і чим більше вампір має того, чого прагне людина, тим популярнішим цей образ стає.

Отже, тема вампірів у сучасному мистецтві все більше і більше набирає обертів. Часто вампір перестає бути «головним злодієм» та антигероєм, образу все частіше надають характерних романтичному герою рис, що не може не позначитися позитивно на популярність тематики у масовій культурі.

Список використаних джерел:

1. Асмолов К.В. Введение в структурную вампирологию, ч. 2: Фольклорный корни вампира; кратко о вампироподобных разных стран и народов / доповідь на Харківський між. фестиваль фантастики/ [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.rusf.ru/star/doklad/2001/asmolov2.htm>
2. Михайлова Т. А., Одесский М. П. М 69 Граф Дракула: опыт описания / Михайлова Татьяна Андреевна, Одесский Михаил Павлович – М.: ОГИ, 2009. – 208 с.
3. Мелтон Дж. Г. Энциклопедия вампиров / Мелтон Джон Гордон. – Ростов н/Д.: Феникс, 1998. – 639 с.